

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáca-utca 3.

Asszerkesztőség kéziratok visszaadásának vagy megőrsésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Türelem.

Már megint a »felekezeti békét« hangoztatják s közben nem szünnék meg a katolikusokat provokálni.

Furcsa béke ez. Alapja a türelem. A türelem azt jelentené, hogy senki se bántsa másnak a meggyőződését. De a gyakorlatban akkor halljuk emlegetni, mikor a katolikusokat bántalmazzák s mi nem vagyunk hajlandók ezt szó nélkül eltűrni. Micsoda? Hát a katolikusok nem türik, ha őket bántják? Hát ez a türelem? Magyarország alapja a türelem, tessék türelmet gyakorolni!

Tehát a türelem: a bántalmak eltűrése, az igazságtalanságok zsebvégzése. Persze, ez csak a katolikus türelem.

Van nálunk másféle türelem is. Vegyük például a liberális türelmet, melynek hirhedtté vált képviselője Zsilinszky, a nemzetiségi izgatások miatt feloszlatott turócszentmártoni Malica bokros érdemeket szerzett pártolója, a liberális kormány volt türelmes államtitkára s a kiválóan türelmes lutheránus konventi szónok. Neki szabad a katolikusokat rágalmaznia, szabad megtámadnia bohócszerű allűrökkel a kormányt, szabad beleütni a tudományát a katolikus dogmákba, melyekhez sem nem ért, sem semmi köze, szabad felheccelnie felekezetének autonóm képviseletét a katolikusok ellen — ez is türelem, mert ne-

künk katolikusoknak ezt mind illik eltűrniük.

A zsidó szabadkőműves türelem példáiért nem kell sem olyan messze, sem olyan magasba fáradnunk. Ez már a »türelem« legszebb hajtása. A köztéren minden pozíció nekik kell. »Kell«, tesszik érteni? Törvényhatósági bizottságba, iskolaszékbe, mindenüvé, a hol befolyást lehet gyakorolni, nekik tömegesen kell bevonulniok. Még a hová nincs is odavaló emberük, ott is helyet kell nekik biztosítani, mert így kívánja a türelem. Ott kell lenniök mindenütt, mert a keresztények közt ők a nem keresztényeket képviselik. Ha a képviselőház valamelyik 21 tagu bizottságába véletlenül egy sem jutott közülök, mert akadt könnyen más 21 ember, aki jobban érti a dolgot: hát akkor ki kell szorítani egy 22-ik helyet valamelyik hozzá nem értő emberüknek, csak azért, hogy ők is ott lehessenek. Így kívánja ezt a türelem.

És akadnak mindig öblös toroku, de nem nagyon öblös eszű magyarok, akik ezt egyenként és összesen helyesnek és kedvesnek vallják s mind maguk megtartják, mind másokkal megtartatni kívánják.

Sziveskedjenek ezek az igen tiszteltreméltó magyarok egy kissé körültekinteni, valamivel nagyobb távolságra az orruknál. Türelemre, békére van szükségünk? De még mennyire van! Nem-

zeti létünk, fennállásunk, jövőnk, boldogulásunk, — mindenünk a türelemtől és a békétől függ. De nem a türelem hazudozásától és a béke üres hangoztatásától.

A béke nem a fegyvercsörtetésen és a katolikusok elleni uszításokon alapozik. A békét nem dikciókban emlegetni, hanem megcsinálni kell. Alapja a türelem, amely azonban kölcsönös legyen. Ne avatkozzék bele senki olyasmibe, a mihez semmi köze s ne toladokjék fel ítélő bíról egy vallás legbelsőbb magánygyeibe senki idegen. Seperjen kiki a maga háza előtt, talál ott bőven tisztogatni valót. Falusi vén asszonyok s kiérdemesült piaci hölgyek szokása, hogy mindig más dolgába kötölözködnek, a magukét pedig azalatt viheti az ördög.

Türelmet hirdetnek odaát — kezdjék hát saját magukon. Ne fájjon Debrecennek Róma feje. Egy-egy éretlen kiruccanásért, egy-egy igen zöld stílusgyakorlatért kaphatnak hazai előfizetők zsebében pompásan viruló ószövetségi alapokból dicsériádát; de olyan ez a hizelgés, mint mikor a róka dicsérte a holló gyönyörű szép énekét. Ne vakittassák el magukat a heccelőkötől, sem a nagypipájú, kevés dohányu fészkelődőkötől. Békére, türelemre van szükségünk — tehát próbálják meg egyszer lemondani a togadatlan prókátorokodásról. Gyönyörű szó ez: türelem — de csak akkor, ha nem hazug, hanem

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

Csalódás.

Az ágak közül, a bokrok mélyén lobogó tűz lényre ragyogott ki s keserű illata keresztül verődött a zöld galyak között. Október volt s a langyos, de nedves alkonyat már üresen találta az erdő sarkát.

Mme Lairelle, meg leánykái, Marthe, sétájukról hazatérőben arra tartottak s meglepődve látták az őszi szélűl mozgatott lombok közt egy asszony vörös arcát, aki egy fazék fölé hajolt s egy ülő férfi hátát, aki nyírfavesszőből seprűt kötött. A tűz mellett rozoga gyerekkocsi állott. vékony gyereksírás hallatszott belőle, mellette egy tíz éves rongyos fiúcska álldogált, szinte hülye, meredt arccal s egy krumpelit majszolt.

Mme Lairelle behatolt a vágásba és figyelmesen nézte őket. Soványak voltak, rongyaikban alig lehetett megkülönböztetni őket a sárguló falombok között. Ijedteknek látszottak s félénken hallgatózóknak. Mme Lairelle megkérdezte:

— Mit csinálnak itt?

Az asszony felelt, fel sem tekintve.

— Nincs szerencsénk.

Mme Lairelle gyöngéden szólalt meg újra:

— Itt lakom nem messze. Azonnal visszatekér. Fogadják el addig ezt.

Fehér pénzdarabot nyújtott feléjük. A férfi mormolta:

— Nem koldolunk mi. Nincs munkánk, ez az egész. De köszönöm.

— Itt lesznek még este?

Az ember lehajtotta a fejét.

— Egész éjjel, ha az őr észre nem vesz. Nincs jogunk itt maradni. De talán nem lesz belőle bajunk.

— Itt akarják eltölteni az éjet? — kiáltott Mme Lairelle.

— A községházán volna hely. A feleségem 12 napja beteg. Ma reggel jött ki a kórházból. Keresztül jöttünk az erdőn, de nem bír tovább menni. Míg beteg volt, eladtam az ásóm, meg a kapám, hogy legyen mit együnk. Most aztán nem dolgozhatom, mert nincs min venni. Látja ön, seprűt kötök, hátha eladhatnám.

— Igen, — mondta a felesége csendes közömbösséggel — megmutathadnád a papírjaidat.

A férfi elővette az ujjasából, de már nem lehetett látni.

— Várjanak meg itt este, — mondta Mme Lairelle.

Haza ment, de egy kevés élelmiszerral s egy néhány gyapjukendővel a kicsiny számára, azonnal visszatért. Megköszönték s a férfi félénken megkérdezte:

— Talán adhatna madame valami ócska cipőt? Így még munkát kérni sem merek.

Megmutatta a cipőit, lába majdnem egészen ki volt belőle.

— Majd kérek a férjemtől s elhozom reggel.

M. Lairelle ebédre tért vissza Párizsból. A felesége elmondta a találkozását és ebédjük melancholikus hangulatban folyt le, mert derék, egyszerű népek voltak. Gyakran néztek Marthejukra, akinek arany fúrtei csillogtak a lámpafényben. Kilenc órakor a férj lámpást vett elő.

— Elmehetünk most rögtön, mert hátha elkergeti reggelre valamelyik őr őket. Nem esik, nincs messze, elmehetünk.

Mme Lairelle egy kis csomagot szedett össze és elmentek az erdőig. A tűz kialudt, e lámpás fénye mutatta meg a földön elnyuló alakokat. Az anya fél kezével a kis gyerek kocsija kerekét tartotta, aki rongyokba és a Mme Lairellettől kapott kendőbe volt burkolva. Csend volt. Az egész család elernyedtt, nyugodtt arccal feküdt a lámpás impolygó fényében. M. Lairelle halkan megszólalt:

— Ne féljetek . . .

Nem féltek. Aztán feleségére nézett és halkan megszólalt:

— Jobban aluszunk, mint én, ha egy kis unalom boszant . . . Csodálatos. Hagyjuk itt őket a csomagot tegyük a férfi ölébe, el ne lopja valami csavargó.

— Én majd reggel eljövök, ha te elmegy. Talán ajánlhatnánk nekik munkát valahol. Ez az ember tisztességesnek látszik, de a helyzete rettenetes.

igaz ember ajkán hangzik el. Ne legyenek ellenségeink balekjei. Próbálják meg a türelmet többet gyakorolni, kevesebbet emlegetni, mindjárt más képe lesz ennek a hazának.

Higgyék el, az igazi türelemből egyedül fakad a szeretet rózsája. Ez a rózsza a magyarság jövőjét egyedül képes biztosítani. Van virága — a mi számunkra. A tövisét csak ellenségeink érzik meg. Mert nincs rózsza tövis nélkül — de muszáj-e a rózsát éppen mindig a tövisénél megfogni?

*

A bankkérdés nehézségei.

Tegnap délután 4 órakor Kossuth Ferenc lakásán minisztertanács volt, amelyen elsősorban természetesen a bankkérdéssel foglalkoztak.

Hogy miképpen áll a bankkérdés, erre a legtalálhatóbb válasz az, hogy az sehogy sem áll. A magyar kormány ugyanis Kossuth Ferenc ajánlatára megállapodtak abban, hogy a kartell-bank felállítását teszi megfontolás tárgyává. Azonban csakhamar kitűnt, hogy az osztrák kormány erről hallani sem akar, sőt ezen az alapon tárgyalásokba sem akar bocsátkozni. Az osztrák kormány kategórikusan kijelentette, hogy csak a bankközösség alapján indítja meg a tárgyalásokat.

Wekerle miniszterelnök, a ki tudvalevőleg a nagy gazdasági egységek, tehát a közös bank híve, bejelentette a minisztertanácsnak, hogy az osztrák kormány vonakodása miatt a kartell-bankot se lehet megvalósítani, mire Kossuth és Apponyi azt proponálták, hogy ily körülmények között Magyarország nem tehet egyebet, mint hogy függetlenül jár el és megcsinálja az önálló nemzeti bankot.

Ezt az önálló bankot azonban a kabinetnek 67-es és többségben levő tagjai nem akarják megvalósítani, illetve attól félnek, hogy az önálló bank felállításával nagy gazdasági meg-
rázkódítás következne be. Wekerle, Andrássy Darányi, Jekelfalussy és Josipovics a közös bank mellett foglalnak állást, így a kabinetben erre a kérdésre vonatkozólag nagy differenciák

vannak, melyeknek kiegyenlítése eddig nem sikerült.

Wekerle és Andrássy már többször kijelentették, hogy ők nem állják útját az önálló bank felállításának, de ők ahhoz segédkezet nem nyújtanak, hanem inkább félreállanak, vagyis lemondanak. Másrésztől a függetlenségi párt nagy része rendületlenül kitart az önálló bank eszméje mellett. Justh Gyula és Holló Lajos erősen izgatnak olyan irányban, hogy a függetlenségi pártnak e kérdésben semmi körülmények közt se szabad leszerelni.

Ilyen viszonyok között a magyar kormány helyzete válságossá lett, a mennyiben a bankkérdés rendezése nélkül a további nyugodt kormányzás egyszerűen lehetetlen.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Nagyvárad város törvényhatósága tegnap már második napja kora délutántól sötét estig ülésezett, de a város ügyét elő nem mozdította semmivel sem. Egyik nap politikából választott, másik nap politikából beleavatkozott olyan dolgokba, amikhez semmi köze. Sajaálatra méltó, hogy a törvényhatóságok felirati joga nálunk teljesen elfajult. Szereplési viszketeg vezeti az embereket. Kigondolnak valami bolondot, azt elfogadtatják a város vagy megye közgyűlésén s aztán küldik tovább, hadd veszekedjenek rajta ott is, hadd foglalják le a törvényhatóság idejét. Ez a szokás mostanában már annyira megy, hogy minden gyűlésre egész sereg ilyen átirat vár tárgyalásra.

Ehhez még a mi városi tanácsosunknak két balkeze van. Ami jó van az átiratban, azt is elrontja. Politikát kever mindenbe. Így aztán nálunk még több veszekedéssel, még több nehézséggel jár minden ilyesmi. Ugyis annyi frakció van nálunk, hogy tojástáncot kellene mindég járnia a tanácsnak, nem pedig tapintatlansággal provokálni az embereket.

Ebben leli magyarázatát a mostani hosszadalmas vita a két egyházpólitikai javaslatról. Az eredmény előre látható volt Nagyváradon, ahol 144 bizottsági tag közül 74 zsidó és sok a szabadkőműves. De hát mikor a bizottsági

tagok választásakor nem törődnek a választással a polgárok. Ilyenkor csodálkoznak, de polgári jogukat nem gyakorolják.

A vita különben szenvedélyes volt, de nem fajult el, amiben a főispánnak is van érdeme.

Glac Antal főispán elnökölt s a bizottsági tagok nagy számmal voltak jelen.

Az előző napi gyűlés jegyzőkönyvének hitelesítése után, mindjárt 3 óra, az érdemleges tárgyalásra tértek át.

A debreczeni átirat.

Debreczen város feliratot intézett a kormányhoz és a képviselőházhoz, a pápa által a egyes házasságok ügyében kiadott Ne temere kezdetű dekretum ellen.

A városi tanács javaslatot terjesztett be, hogy Nagyvárad városa hasonlított felterjesztésben helytelenítse a pápai dekretumot.

A tanács javaslatához első sorban dr. Hoványi Gyula szólalt fel. Az igazság alapján felépített, érvekben gazdag, mély tudásról és igazi lelkesedéssel tanuskodó beszéde a következő:

Dr. Hoványi Gyula beszéde.

Tisztelt közgyűlés!

A nemes tanács javaslatához nem járulhatok. Nem járulhatok pedig azért, mert a t. Tanács a római szentszék Ne temere decretumában támadást lát a magyar törvényhozás szuverénitása, a magyar törvények jogereje ellen, én pedig nem csak nem látom, de keresve, kutatva sem tudok abban egy szikrányi támadást sem fölfedezni, akár a magyar törvényhozás szuverénitása, akár a magyar törvények jogereje ellen.

T. közgyűlés, köztudomású dolog, hogy a Ne temere a házasságjogot szabályozza egyházi szempontból, hűveivel, latin szertartásu hűveivel szemben, — tisztán egyházi szempontból megállapítja mi az érvényes házasság és mi nem érvényes. Ehhez a római szentszéknek ebben az országban ép úgy joga van, mint akár protestáns, akár zsidó vallásu honfitársainak a magok illetékes szervezetükben, vagy leendő szervezetükben.

De az is nyilvánvaló, hogy akár a római szentszék, akár p. o. evangélikus református honfitársaim illetékes szervezetükben, bármiként módosítanak, változtatnak, szabályoznak egyházjogokat a saját hűveikre nézve, ennek az új református egyházjognak, a létező érvényben levő 1904-ki magyar házassági jogi törvényre nézve támadást nem képezhetne annak sértetlen egységét nem érinthetné. Hisz az 1904-ki magyar házassági törvény óta a magyar állam szempontjából, hol tudvalevően hatályban nem a magyar törvény, csak az a házasság érvényes, mely eme magyar törvény szerint kötöttik meg. Mindenik vallásnak a maga belügye az, hogy a saját vallásu szempontjából mit tekint házasságnak, mit nem, de jogi következményei csak a magyar törvény szerinti házasságnak van, magyar jogi szempontból. Ha 1904-ben épen az egységes házassági jog céljából hozta be a magyar törvényhozás a polgári házasságot.

A dolgok ily állásban nem látok, nem látatok támadást a »Ne temere« dekretumban a magyar szuverénitása, a magyar törvények jogereje ellen. Ha a t. Tanács ebben támadást lát, elhiszem neki, hogy látja, hanem én azt gondolom, hogy ebben a kérdésben a szeme olyan, mint azé az egyszerű szabóé, ki egy veres rókavadász-frakkot kék folttal javított ki és midőn kérdőre vonták, véltig erősítette, hogy az a folt veres, mit beletett. A szemorvosok pedig konstatálták, hogy színvak volt az illető jólelkű schneider.

De nem járulhatok a Tek. Tanács javaslatához még egy másik okból sem. T. i. ha kívánatosnak méltóztatnak tartani azt, hogy a »Ne Temere« előtt ez országban létezett jogállapot, egyházjogi jogállapotot értek, újból visszaállítsák, t. i. hogy amint ma Németországban a nem kath. lelkész előtt kötött házasság bár tilos, de érvényes, akkor is ez az út és mód, melyet

Megremegett. A férje megölelte s mikor az utra kiérték, szótlanul megcsókolta, mert sirt egy küssé.

Réggel Marthe megkérdezte:

— Mama, elviszel megnézni a szegényeket?

— El, kis leányom, — felelt mme Lairrelle.

— Tudod, hol a kis macskám? Nem látom sehol. Csak nem szökött el?

— Keresd meg, gyermekem, nekem nincs időm.

Marthe nagyon szerette fehér, vörös foltos kis macskáját. Mindenütt kereste, hivatgatva a kertben is s nem találta. Kiment az utra is és hivatgatva haladt előre. Egyszerre észrevette, hogy közel van a szegények bokrához és elfogta a kíváncsiság. A fák között füst emelkedett, nem tudott tovább várni édes anyjára, odafutott s vigan kiáltotta:

— Jó reggelt!

Gyerekhang felelt rá:

— Jó reggelt!

Marthe megjelent a levelek között, mint egy szerény kis nap tiszta, rövid ruhájában. Észrevette a fiú, aki a fákra vigyázott. Megkérdezte:

— Egvedül vagy?

A fiú hülyén kacagott.

— pa elment kenyeret venni, mama vizért ment. Én meg a levest főzöm.

A kis leányka tovább kíváncsiskodott.

— Nem fáztatok? A kis bété jól aludt? Hogy hívnak téged?

— Georgesnek.

— Mondjad, Georges, a mamám rögtön jön és sok mindent hoz nektek, nem láttál egy kis fehér, vörös foltos cicát?

— Hogy láttam volna, felelt a rongyos gyerek vállalt vonva.

És gyorsan a párolgó fazékra nézett. Marthe meglátta a pillantást és szeme megakadt egy véres rongyfélén, ami egy ágon függött, fehér volt és vörös foltos... Felsikoltott, elfogta a harag és a borzalom, a kis szegény felé lépett.

— Ez az! Megöltétek a cicámat.

A hülye röhögni kezdett.

— Majd olyan jó, mint a nyulhus.

— Hát megeszitek? Pedig a papa, meg a mama olyan jók voltak hozzátok!

Magánkívül ugrott neki a fiúnak és megütötte... De a fiú lehajolt felkapott a földről egy botot és mint egy kis állat, megütötte a másik gyereket. A vér épen abban a pillanatban öntötte el a fehér ruháskát, mikor a süri két vége felől a két anya közeledett, a szegény gyereke kimerülten, korszót cipelve és mme Lairrelle csöndesen és gyöngéden, kezében tele kosárral.

Camille Mauclair.

a t. Tanács javaslatba hoz, nem eszélyes, nem célszerű. Mert amint a római szentszéknek nincs jussa, beleszólása abba, hogy milyen törvényt hoz a magyar törvényhozás, úgy a magyar kormánynak és törvényhozásnak sincs jussa abba beleszólni, hogy minő törvényt hoz tiszta egyházi szempontból a római szentszék. Belügye az a római Szentszéknek. Ennél fogva egyházunk szervezete szerint püspökeink kérhetik Ő Szentségét, a Pápát, állítsa vissza a »Ne Temere« előtti egyházi jogi állapotot.

De mivel ez megtörtént, véleményem szerint most a kedvező elintézés érdekében, eszélyesebb, okosabb, célszerűbb, ha a mi egyházunkon kívül álló tényezők, így a Tek. Törvényhatósági bizottság nem szól bele a dologba, mert ellenkező esetben az a látszat keletkezhetik mintha külső nyomásnak kellene engedni a Római szentszéknek. Pedig Római szentszék nem csak valóságos függetlenségét védi, hanem még a látszatát is.

T. Bizottság ez okok miatt nem fogadom el a Tanács javaslatát és napirendre térést indítványozok.

Indítványozom pedig a napirendre térést nem csak a felsorolt okokból, hanem a fölirat hangja miatt is. Ha W. Booth, az üdv hadseregének fejtől vagy a Dalay Somától jött volna is egy Dekretum, még akkor sem tartanám a Tanácshoz illőnek, hogy méltó visszautasításról beszéljek. De a jelen esetben a római szentszék jött, melynek hazánkban több mint 10 millió híve van, egy souveréntől jött, kinek souverénitását elismeri az egész világ, kinek a föld kerekéségén 400 milliónál több híve van, a római szent szék jött a Dekretum híveihez, az egyház belügyében, attól a szent szék jött, melytől hazánk szent koronáját nyerte, attól a szent szék jött mely népünket a török, a pogány ellen védte, pénzzel segítette, attól a szent szék jött mely nemzetünket a keresztény polgárosult nemzetek közé bevezette, 1000 éves fenállásunk szilárd alapjait letette. (Éljenés, taps.)

Ezután Sulyok István szólalt fel. Beszéde elején azt fejtegette, hogy nem a pápai dekrétum van kérdésben, hanem egy társ-törvényhatóság átírata, amelyre felelni kell. A tanács javaslatában nem lát durvaságot, csak őszinteséget, liberalizmust, amely előtt tisztelettel hajlik meg, joga van a kérdéssel az ország minden polgárának foglalkozni, mert a pápai dekrétum a nemzet souverénitását, az ország törvényét sérti. Az előzményeket kell tekinteni. Az tisztán belügyi dolga az egyháznak, hogy a házasság szentség, de a dekrétumban olyan dolog van, ami sérti a törvényt, ami kötelező mindenkire. Ehhez senki sem nyulhat. Az ellentétek eltörlése volt eddig a cél s most a dekrétum csak akkor tartja a vegyesházasságot törvényesnek, ha katolikus templomban kötik s a más vallású fél reverzálist ad. Ez ellentétes a törvényvel s veszélyes a polgárok erkölcsi érzékére. Így aztán veszélyes az államra is. A 68 iki törvény volt a helyes, de már az új, 1893-iki törvény sérelmes. Ezt is meg kell változtatni. Kötelessége a törvényhatóságnak felemelni szavát, tekintet nélkül arra, hogy lesz-e eredménye.

Dr. Stokker József nem fogadja el sem a tanács, sem Hoványi Gyula indítványát. A közép utat keresi. Indítványozza, hogy a debreceni átiratot vegyék tudomásul. Ha ezt nem fogadják el, indítványozza, hogy irjanak fel a kormányhoz, miszerint a magyar kormány a leghatályosabban támogassa a püspöki kar közbenjárását ez ügyben, a decretumnak Magyarországot illetőleg felfüggesztése iránt. Továbbá, hogy jövőre hasonló bajok ne legyenek, gongoskodjék a magyar kormány, hogy a magyar ügyek ellátására a római szentszéknek külön képviselőt legyen. Ezután behatóbban foglalkozik a házasság jogkérdésével s a tudni szinart vonatkozó intézkedéséből mutatja ki, hogy a Ne temere decretumban csak képzelt sérelem van. Ha a magyar püspöki kar feltárja, hogy a decretum minő békétlenséget okozhat, az igazságot kereső pápa inkább elgondolhatja a vélt sérelem orvoslása iránti ajánlást. Majd fejtegeti a mai liberalizmust, ahol más felke-

zetnek minden szabad, de a katolikusnak nem. Egyforma mértéket követel. Végül ajánlja indítványának elfogadását.

Dr. Várady Zsigmond foglalkozik az előtte elhangzott beszédekkel. — A történelemből akarja kimutatni, hogy a házasságjog kellő megoldását mindig a katolikus egyház igyekezett megcáfolni. Hangsúlyozta, hogy itt csak a magyar állam törvényei kötelezők s nem jogosult senki a törvényvel ellenkező intézkedést tenni. Majd arra a konkluzióra jutott, hogy minél jobban kiéleltetik a vallási dolgokat, annál tovább megy a magyar állam újabb törvényekkel, Burkolton rátért az ő kedvenc témájára a papi vagyon elvételére is, amit kellene szerinte a dekretummal szemben tenni. Itt nincs dűlője a római pápának.

Dr. Hoványi Gyula: Hát tíz millió katolikus lelke!

Dr. Várady Zsigmond: Tudja, hogy most a feliratnak nem lesz eredménye, de az ilyen feliratokból nyílnak ki a szemek s megjön a liberalizmus.

Dr. Molnár Imre magából a dekretum szövegéből és lényegéből mutatja ki, hogy tévednek, akik veszedelmet látnak abban. Hisz ha úgy lenne, akkor ő is helytelenítené. A dekretum módoszat, hogy még azok a katolikusok is, akik más keresztény pap előtt kötöttek házasságot, egyszerű utólagos megjelenéssel kérjék a kötött házasság érvényesítését a kath. paptól, aki azt meg nem tagadhatja. A reverzálist megadására a magyar törvény ad jogot, tehát az nem sérelem. Rámutat, hogy a dekretummal a pápa az egész világon a házasságot erősebb erkölcsi alapra akarja helyezni, azért adta ki. A magyar püspöki kar már akciót indított a dekretumnak Magyarországon leendő hatálytalantása iránt s ezzel legelőbbet lehet elérni. Elfogadja Stokker indítványát.

Dr. Halász Lajos azzal akarja bizonyítani a dekretum sérelmes voltát, hogy a hercegprimás a püspöki kar élén már ismételt felírt a Szentszékhez annak hatályon kívül helyezése iránt. Irjanak fel a kormányhoz, hogy az járjon közbe ebben a kérdésben.

Dr. Vucskics Gyula a házasságjog formáját fejtette ki. Az új polgári házassági törvény behozatala óta keresztény és zsidó házaspár mentek izraelita rabbihoz s csak egy esetben, Aradon eskette meg az ilyen párt az izraelita rabbi, más rabbi nem. Ez ellen Halász és a tanács nem tiltakoztak. A reverzálist a törvény szabályozza. Wekerle miniszterelnök az országgyűlésen nyíltan kijelentette, hogy az új pápai dekrétum nem sérti a magyar törvényeket s ezért nincs módjában közbelépni. Pedig Wekerle csinálta a polgári házasság törvényét.

Dr. Hoványi Gyula válaszul ezután Sulyok és dr. Várady beszédeire s cáfolja azokat. Fejtegeti, hogy a pápa is souverén, akinek joga van a katolikusok házassági ügyében intézkedni. A házasságot és vallásosság nem zárja ki egymást, sőt a kettő csak együtt lehet.

Szokoly Tamás Stokker József indítványát pártolja. Így eleget tetünk kötelességünknek. Ezután szavaztak s 56 szóval, 20 ellenében elfogadták a tanács javaslatát.

A főispán 10 percre felfüggesztette ezután a gyűlést.

A néppárti képviselők ellen.

A tíz perc eltelté után, megcsappant érdeklődés mellett kezdtek meg Debrecen város átiratának tárgyalását, amellyel pártolás végett megküldötte a néppárti képviselők ellen a képviselőházhoz intézett feliratát.

A néppárti képviselők azon eljárását, hogy a házassági anyakönyvek aláírásának megtagadása hívták fel a katolikus híveket, Debrecen felirata helytelenül s kéri a koalíciót, hogy a néppártot rek-sze ki.

Nagyvárad város tanácsa hasonló szellemű felirat küldését javasolja.

Dr. Hoványi Gyula a polgári törvényből és a belügyminiszter rendeletéből mutatja ki, hogy az anyakönyvek aláírásának megtagadása megengedett dolog, azt sem a törvény, sem a rendelet nem tiltja, sőt kifejezetten intézkedik,

hogy a vallási meggyőződésre való hivatkozást el kell fogadni az anyakönyvvezetőnek, csak ezen körülmény az anyakönyvre rávezetendő. Így tehát nem büntethető se az a lelkész, aki az aláírás megtagadására felhívja a híveket, se azok a képviselők, akik ezt a lapokban tették. A Kuria ítélete még nem irányadó, a törvényvel szemben, mert nem elvi döntés, csak egy tanács ítélete. Mi lesz, ha egy más tanács más ítéletet hoz s ha kuriai döntés kimondja, hogy hasonló eljárás nem büntetendő. A törvény szerint az aláírás irreveláns. Míg e kérdésben végleges elintézés nincs, a törvényhatóság ne blamázza magát felirattal. Vegyék le a kérdést a napirendről.

Szokoly Tamás elfogadja a tanács javaslatát s a néppárti képviselők eljárását helyteleníti. A felirat második részét azonban, hogy a néppártot közönsésként ki a koalícióból, ne fogadják el, mert ez nem tartozik ide.

Hlatky Endre szintén elfogadja a javaslat első részét, de a második rész nem tartozik ide. Arról nem beszél, hogy joga van-e valakinek a törvény szerint az aláírás megtagadni, de a népet arra kell oktatni, hogy az igazságszolgáltatást tiszteletben kell tartani. Aki ez ellen izgat, azt megbélyegzi. A képviselőknek a törvény módosítását kellett volna kérni. Az indítvány első részét elfogadja.

Ezután a többség a tanács javaslatának első részét elfogadta.

A gyűlést ma, szombaton délután 3 órakor folytatják.

A kórház kitelepítése.

A kórház kitelepítésének kérdése előreláthatólag igen messze időre ki lesz tolvá. A vármegye törvényhatósága ugyanis a legutóbbi közgyűlésen olyan különös határozatot hozott, hogy az ellen minden oldalról érkeznek felebebezesek az alispáni hivatalhoz. A felebebezesek azon alapulnak, hogy a vármegye határozata, melynek értelmében az új közkórház a Diósi-féle szőlőtelepre épülne, határozott megbénítása volna a közegészségügy fejlesztésének. Ez ideig dr. Mórincz Ernő a megyei főorvos, dr. Hoványi Géza, Géczy Lajos felebebezték meg a határozatot. Tegnap a megyei főjegyző Keszthelyi Zoltán adott be felebebeztést.

Keszthelyi Zoltán három indok alapján felebebezte meg a megye határozatát. És pedig az új közkórház által éppen csak fel lenne cserélve a kórház helye, talán modernebbül is lenne felszerelve, de korántsem mozdítaná elő a kórház célját, hogy tudniillik a minden évben növekedő beteglétszámnak helyt tudna adni. A jelenlegi kórház is elég 400 beteg részére és az új kórház is csak 400 ágygal volna felszerelve. Ez a csere két millió koronájába kerülne a vármegyének és ezáltal 50—60 évre meg lenne akasztva a közegészségügy fejlesztése, mert amíg ez az összeg meg nem térülne, addig lényegesebb áldozatot ezen a téren a megye nem hozhat.

A második indok az, hogy a Diósi-telep megvásárlásába csak beleugrott a megye, mert az dr. Mórincz Ernő véleménye alapján kevésbé építhetők.

A harmadik indok pedig az, hogy a kérdés pénzügyi része még most sincs rendesen előkészítve.

Ezekkel szemben a jelenlegi közkórház és elmekórház közé ékelődő Hoványi—Géczy-féle telek megvásárlása által a megye 26 hold területet nyerne, amelyre a régi épületek átjavitása mellett még megfelelő épületeket emelhetne. Ez a művelet egy millió koronájába kerülne a megyének, tehát az előirányozott pénz-

ből még egy millió korona állana a megye rendelkezésére. A fennmaradó egy millió koronán a megye a járások egészségügyi fejlesztését mozdíthatja elő.

Az összegből Élesd, Margitta Berettyóújfalú és Székelyhid járási székhelyeken járási kórházakat lehetne felállítani s az így még mutatkozó megtakarítást a nagyszalontai és belényesi kórházaknak fejlesztésére lehetne fordítani.

Ha e szerint fog eljárni a vármegye úgy nem 400 hanem 600—800, sőt 1000 betegnek is tud menedéket nyújtani.

A főjegyző kéri a felelősséget a miniszterhez felterjeszteni.

UJDONSÁGOK.

Verekedő ujságírók.

Alig pár napja, hogy megalakult Nagyváradon a helyi ujságírók szövetsége, melynek első és fő célja az egymásközt való kollégialitás fejlesztése. Ámde erre a törekvésre csúnyán rácsúszott az a sajnálatos utcai botrány, mely tegnap történt két váradai ujságíró között.

A Szigligeti színházban színpadra került Wilde Oszkár egyik drámája, Rozsnyai fordításában. A darab előtt a fordító konferált. A váradai közönség egy része elejétől kezdve rossz szemmel nézte, hogy Rozsnyai a színpadról oly irodalmi irányt magasztalt, amely ellentétben áll a józan erkölcsi ízléssel. Szóvá is tette ezt a Szabadság c. lap s tán kissé erősen is, lerántotta Rozsnyait s vele a Holnapot, amelyet Rozsnyai ugyancsak kidicsért. Napok óta tart a hajszja s tegnap már az utcára is kivitték ezt az ügyet, a Bémer-téren tettegve intézve el, egy cseppet sem méltóan az ujságírói gárdához.

Riportunk ez esetről a következő:

Szirmai Ödön a Szabadság szerkesztője tegnap este úgy 5 óra után végig haladt a Bémer-téren, mikor szembe jött vele Nagy Mihály a Nagyváradai Napló munkatársa. A Neumann-cég üzlete előtt megálltak. Egyideig farkasszemet néztek, majd összeszólalkoztak, egymásnak estek s verték egymást agyba-főbe; birokra keltek s meghömpölyögtek a lucskos aszfalton.

Az esetet nagy néptömeg állta körül, amely bizony nem a legszebben nyilatkozott a dologról. Jött a rendőr is s nagynehezen szétválasztotta a dulakodókat. Nem akarjuk részletezni a dolgot és nagyon sajnáljuk, hogy ujságírókról ilyen kellett megírnunk, ami bizony nem növeli az ujságírók tekintélyét.

*** Rendkívüli közgyűlés a megyén.** Biharvármegye törvényhatósága ma rendkívüli közgyűlést tart, melynek egyedüli tárgya lesz a munkásházak ügye. A közgyűlés délelőtt 11 órakor kezdődik.

*** Szabad iskola** A Biharvármegyei Népevelési Egyesület szabadiskolája január hó 17-én délután fogja tartani ötödik előadását. Előadók lesznek dr. Kráger Aladár ügyvéd ur, aki a perrendtartásról és az új végrehajtási törvényről fog ismertetést nyújtani, továbbá Horváth István tanár ur, aki a csillagos égről kezdi meg sorozatos előadását. Az előadás ideje és helye lapunk vasárnapján számában fog közölni a tisztelt hallgatósággal. Az előadások hallgatása mindenkire nézve díjmentes. Nagyvárad, 1908. jan. 14-én. Az elnökség.

*** Egy nagyváradai kereskedő a vonat kerekai alatt.** Révész Náthán nagyváradai ügynök megtakarított pénzéből Nagyváradon szándékozott letelepedni és itt üzletet

nyitni. Révész az üzletet már ki is bérelte a Fekete Sas épületben, ahol teljesen felszerelve már csak a megnyitásra várt az üzlet. Tegnap Révésznek Nagyváradról üzleti ügyben Kiskapusra kellett utaznia. A kereskedő reggel érkezett meg az állomásra, ahol a kocsiból le szállva, a peronra akart menni. E közben egy másik vonat érkezett a pályaudvarra és ez elűtötte a kereskedőt és darabokra vágta. Az állomáson nagy riadalom támadt s azonnal hozzá fogtak a kereskedő személyazonosságának megállapításához. A személyazonosság kérdésének eldöntése után az esetről táviratilag értesítették a nagyváradai állomástartókat, aki a rendőrség útján értesítette a szerencsétlenül járt kereskedő családját.

*** Kik lehetnek gyógyszerészek?** Ez ideig az volt az általános szabály, hogy a gyógyszerészi pályára azok mehettek, akik hat gimnáziumi osztályt végeztek. Időközben azonban jogot formáltak a gyógyszerészi pályára azok is, akik például két tanító képezdét, 6 polgárit, vagy 6 reál osztályt végeztek. A belügyminiszter most rendezni kívánja ezt a kérdést és elrendelte, hogy a gyógyszerészi pályára csak azok mehettek, akik 6 gimnáziumot végeztek. Azok pedig akik 2 képezdét, 6 reáliskolát vagy 6 polgárit osztályt végeztek csak az esetben mehettek gyógyszerészi pályára, ha a gimnázium 6-ik osztályának megfelelő különbözeti vizsgákat, természetesen a latint is sikeresen tették le. A miniszter rendelkezéséről most értesítette az összes törvényhatóságokat.

*** A vársánc tisztántartása.** Annak idején többször emeltünk szót az ellen a nagy tisztátalanság ellen, mely a vársáncban különösen nyári időszak alatt valóságos baktérium melegágyát képezi a különböző betegségeknek. A főkapitány el is rendelte a közeli háztulajdonosoknak, hogy a szennyvizet ne bocsássák le a vársáncba, hanem úgy intézzék a dolgot, hogy a víz megfelelő helyekre jusson. A főkapitány intézkedése ellen most a lakosok felelősséget adtak be és kérték, hogy változtassa meg határozatát, mert ha jó volt a jelenlegi állapot évek óta, úgy most is jó. Ezen elfogadhatatlan indoklás valószínűleg nem fogja megváltoztatni az előbbeni határozatot, mert azokat az állapotokat egyszer valahára meg kell változtatni.

*** Revolverek az iskolában.** Korbita Jenő polgári iskolai III. oszt. tanuló több társával tegnap délután a széles-utcai szabad téren flóbert-pisztollyal verebékre lövöldözött. Ez a nem épen ártalmatlan mulatság kicsábította a közelben lakó Zrinyi Róbert vasuti irodakezelő két fiát is. Közben azután a flóbert pisztoly oly módon sült el Korbita kezében, hogy a lövedék Zrinyi Kálmán nevű 12 éves fiú jobb oldalába furódott. A rendőrség a 11 éves tettes ellen ugyan nem járhat el, mind a mellett értesítette az esetről a polgári iskola igazgatóságát. A megkeresés eredménye az lett, hogy a polgári iskola valamennyi osztályában megmotozta a tanári kar az összes növendékeket és a motozás során nem kevesebb, mint 64 (hatvannégy) különböző forgópisztolyt és flóbertpisztolyt találtak. Ezeket természetesen elkobozták.

*** Magyarcséke szerencséseje.** Furtak, furtak a fentnevezett faluban reménytelenül egy ártezi kutat, mert már lementek 249 méter mélységre több furó eltörés és kisebb-nagyobb kellemetlenségek között folyt a munka. Már a csüggédés örvénye szélén álltak remény dolgában, mikor tegnap óriási meglepetésre felszókkent a vízszög, még pedig tekintélyes tö-

megben. A forrás hozzávetőleges számítások szerint percenkint 120 liter vizet ad. De ez még mind nem volna oly nagy, mint az a dolog, hogy a vize 16 R. fok meleg, amely Celsius szerint 20 foknak felel meg, tartalmaz nagy mennyiségű szabad szénsavat és kén. Vegyelemzésre az országos vegyvizsgáló állomásra küldötték fel belőle. Ez a hír nagy szenzációt keltett Magyarcsékén. Az egész falu népe ott volt egy fél óra alatt és kóstolgatták a vizet annyira, hogy kis nagytással, talán az örömtől, de lehet, hogy a víz hatásából mámorban uszott az egész falu a korcsmák tulajdonosai nagy szomorúságára. Ilyen kutat kéne furni sokat az országban. Közegészségi szempontból sem ártana, de talán anyagilag is felülmúlnék. Ezért tehát ne lepődjünk meg ha nem-sokára megjelenik a Magyarcsékei savanyuvíz.

*** Hornig püspök a Népszövetségben.** A Katholikus Népszövetség Veszprém-megyében tegnap alakult meg. A veszprémmegyei papság összegyűlt Hornig Károly báró püspök elnökelete alatt és elhatározták, hogy január 31-én a megye minden községében megalakítják a Népszövetséget. Buzdító beszédet a papokhoz a püspök mondott. Így szólott többek között:

— A Népszövetségben egyikét látom azon eszközöknek, melyek igénybevételével a magyar katolikusok arra törekcsenek, hogy számukra és egyházuk számára azt az állást vívják ki, mely őket mint ezen országnak egyenjogú polgárait megilleti, — egyházukat pedig megilleti saját veleszületett jogán kívül hazánk történelmi múltja és alkotmánya, sőt, — hogy egy divatos jelszót használjak: a közszabadság címén is, ama közszabadság címén, melynek örve és leple alatt annyi vallásellenes elem folytatja manap bántatlanul országrontó üzemelt.

— A mi eszközeink azonban tisztességesek, mert hazafiasak és békéssek. Mi nem bántjuk, nem is kívánjuk a másét; de akarjuk és követeljük, hogy bennünket se bántsanak, hanem engedjünk szent vallásunk törvényeinek keretében élni, haladni és a hazát szolgálni. Mi nem követeljük, hogy a felekezetek csak annyiban éljenek, amennyiben mi ezt nekik jónak látjuk; de viszont bátran nézünk szemébe annak a szervezett terrorizmusnak, mely legújában ellenük támad és hadakozik; — szóval: ha e napokban egy magas polcon álló államférfiu oly vitákról beszélt, melyek hit és vallási buzgóság nélkül, magánérdek és politikai okokból vitetnek, akkor e szót nem vonatkozathatta miránk katolikusokra; — talán nem is vonatkozhatta.

A püspök beszéde nagy lelkesedést keltett.

*** Az anyakönyvi felügyelő vizsgálata.** A belügyminiszter most értesítette az összes törvényhatóságokat, hogy az anyakönyvi hivatalok felülvizsgálatára kirendelte a miniszteri megbízottakat. E szerint 1909. és 1910. években Biharvármegye területén a felügyeleti jogot Vertán Péter miniszteri titkár fogja teljesíteni.

*** Egy elmebeteg ajándéka a királynak.** Megírtuk annak idején, hogy Puskás Sándor elmebeteg a kórházban sajátkezűleg egy ékszerszekerényt készített. Az ékszerszekerényen igen sok kézi faragás volt s közepén a király lovas alakja volt látható. Puskás e faragványt a királynak szánta és az alispán útján felterjesztette a belügyminiszterhez, hogy azt juttassák el a királyhoz. A belügyminisztertől tegnap vissza jött a faragvány azzal az értesítéssel, bár a mű egy elmebeteg részéről elég szép, mégis abban nincs semmi ami művészi becsét képviselne, ezért az ékszerszekerényt nem terjesztheti fel a királyhoz.

*** Gyűjtés a földrengéssel sújtottak számára.** A délolaszországi földrengés által sújtottak részére két napos általános gyűjtés a mai szombati nappal megkezdődik. A város különböző részein urnák állnak diszruhás rend-

örök felügyelete alatt. A tüzoltó egyesület tagjai, az iparos ifjak önképző köre és a pénzügyi tisztviselők egyesületének önként vállalkozó tagjai az egész városban felosztás szerint jan. 17-én, vasárnap, fogják a perselyezést fogantatni. A rendező bizottság ez uttal is kéri a jószívű közönséget, szolgáltságát jószívvel fillé-reiket a segélyadományhoz: kéri a kávéház-tulajdonosokat, hogy a szombat és vasárnapon üzletükben kártyázó uri egyéneket, nyere-ményeik egy részének a jótékony cél érdekében átadására szólítsák fel; az így begyűlt összegeket sziveskedjenek Glac Antal főispán urhoz eljuttatni. A perselyezésre alakult bizottság utolsó értekezletét szombaton délután 6 órakor tartja a tüzoltó úrtanyán, ahol a beosztás és a gyűjtő perselyek átvétele fog eszközöltetni. A bizottság továbbá felkéri a város összes nemes szívű hölgyeit, hogy a lakásuk vagy séta helyükön felállított urnáknál ellenőrizzék a szives szavaikkal előmozdítsák a gyűjtést a délután folyamán pedig látogassanak el a kaszinókba, körökbe, s gyűjtsék össze a kártyázó társaságok adományait. A bizottság ma küldötte szét a megyébe s a városban a gyűjtő leveket azzal a kérelemmel, hogy a gyűjtő leveket folyó hó 31-ig küldjék be a gyűjtők, az összegekkel együtt a főispánhoz mint a bizottság elnökéhez.

Fráter Lóránd, az országoshírű dal-költő, aki sajátos művészetével egy csapásra hódította meg a közönséget, február 8-án tartja hangversenyét. Műsora a legújabb nóta szerzeményein kívül Székács Aladár, Tarnay Alajos, stb. válogatott művei szerepelnek. Az estélyen Tarnay Alajos az orsz. zene-akadémia tanára zongoraművész is közreműködik. A nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos a jegyeket mielőbb lefoglalni. Jegyek kaphatók Sebő Imre könyvkereskedésében.

* **A PANNÓNIA KÁVÉHÁZBAN** ma 16-án szombaton, nagy Jótékony-célú Tombola lesz. A tombola tiszta jövedelme a Messinai földrengés szerencsétleneinek javára lesz fordítva. A tombola-tárgyak Wallerstein Bémer-tőri kirakatában láthatók.

A munkásbiztosító pénztár veszedelme.

A nagyvárad kerületi munkásbiztosító pénztárban olyan állapotok uralkodnak az új törvény életbeléptetése óta, hogy azok előbb-utóbb a pénztár végromlását idézik elő. Egyszer már volt módunkban azokkal a bajokkal foglalkozni. Akkor azonban még nem kerültek nyilvánosságra a valódi okok, melyek a pénztár pusztulását siettetik. Ezek közé tartozik elsősorban az, hogy a pénztár kintlévő járulékait nem tudják behajtani.

A végrehajtásokat a városi végrehajtónak kellene eszközölni azonban a város a leghatározottabban megtagadta a végrehajtónak a pénztár részére történő munkálkodását. Emiatt a nagyvárad pénztár már annyira jutott, hogy panasszal élt a központ előtt.

A központ úgy találta, hogy a nagyvárad pénztár vezetésében van hiba, amiért két tagot küldött ki, hogy megvizsgálják az állapotokat. A kiküldöttek visszatérte után egy központi tisztviselő volt Nagyváradon és vezette a pénztár ügyeit. Addig, míg a központi kiküldött lent volt, haladt is a pénztár, azonban ennek eltávolítása után megint a régi kerékvágásba zökkent úgy, hogy pár hét előtt már kénytelenek voltak a központhoz fordulni anyagi és erkölcsi támogatás végett.

A központ ismét megvizsgálta az ügyet és úgy találta, hogy a pénztár nem egészen hibás, hanem az illető hatóságok. — Többek között Nagyvárad város tanácsa a tagdíjak behajtását egyáltalán nem segítette elő. A végrehajtó közreműködését azzal tagadta meg, hogy nem áll elegendő munkaerő rendelkezésére.

A központ orvosolni kívánván az ügyet mi által a pénztárt menti meg a biztos pusztulástól, átírt az Állami munkásbiztosítási hivatalhoz, mint legfelsőbb fórumához, hogy tegye meg a megfelelő intézkedéseket.

Az állami munkásbiztosító hivatal most leiratilag utasította Nagyvárad város tanácsát, hogy a pénztár kintlévőségeinek behajtása végett a végrehajtókat bocsássa a hivatal rendelkezésére. Így a nagyvárad munkásbiztosító pénztár, mely eddig ugyszólván egyike volt a legvirágzóbb pénztáraknak, remélhetőleg ismét abban a helyzetben lesz, hogy minden aggodalom nélkül teljesítheti hivatását.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Atalanta.
Vasárnap d. u.: Lumpácius Vagabundus, este: Atalanta.

Atalanta. Ma este lesz az Atalanta bemutatásának előadása. Ebben is megelőzött minden színházat a Szigligeti színház igazgatója, akinek értékes művészi programja egyre öntudatosabb és eredetibb. Az új színjáték librettójának szerzőjét Juhász Gyula míg a zenei részt Deési és Lehel komponálták. A jelekből ítélve, az Atalanta sikere erősen vetekedni fog a Tatárjárás sikerével.

Lumdácius Vagabundus. Az a jókedvű mulattató bohóság, melyet vasárnap délután adnak a színházban, bizonyonyal a legkedvesebb órákat fogja nyújtani a közönségnek. A Lumpácius Vagabundus tele van életrelélő humorral, az életből merített pompás figurákkal, kitűnő bohóságokkal, amelyek minden alkalommal falrengető kacagásokat váltanak ki a nézőtérben. A könnyű, ügyes és kellemes boházat a legjobb darabok egyike, melylyel a színház a délutáni közönséget kiszolgálhatja.

A bérletek figyelmébe. A színházi nagybérlet első részlete most járt le s így a bérlet második soroza veszi kezdetét. Az igazgató tehát felkéri a bérletet, hogy a bérleti díj második részét az igazgatói irodában délelőtt 9—12-ig és délután 3—5-ig befizetni sziveskedjenek.

TANÜGY.

Államszámviteltan a jogakadémián. Azon kir. és magántisztviselő urak, akik minősítésük képen az államszámviteltan képesítést kötelesek kiérdemelni, figyelmeztetnek, hogy államszámviteltani előadásokra most iratkozhatnak be a jogakadémia igazgatójánál. Tandíj 10 korona. Csak e tantárgy hallgatásának igazolása esetén bocsátatnak a budapesti államszámviteltan államszámviteltan bizottság előtt a számviteli vizsgálat letételére. Kelt Nagyváradon, 1909. jan. 15. Az igazgatóság.

EGYESÜLETEK.

A Népművelési Egyesület gyűlése. A Biharvármegyei Népművelési Egyesület választmánya ma (szombat) délután 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac-tér közs. polg. fiúiskola épület II. em. 21. ajtó) gyűlést tart, melyre a választmány tagjait ez uton is hazafias tisztelettel meghívja az elnökség.

Igazságszolgáltatás.

Verekedés. A kir. törvényszék 2—2 havi fogságra ítélte Lupus Jánost és Pék Gávrst súlyos testi sértés miatt.

Kegyelmet nyert lapszerkesztő. Salusinszky Imrét a Budapest helyettes szerkesztőjét. 4 év előtt az esküdszék 3 havi államfogságra ítélte. Decemberben kezdte meg büntetését a váci államfogságban, ekkor Günther Antal igazságügyminiszter előterjesztésére a kormány kegyelemre ajánlotta ő Felsőháznak. Salusinszky a király kegyelmét megkapta s már el is hagyta a váci államfogságot s átvette a Budapest szerkesztését.

TÁVIRATOK.

Az ajkai bányakatasztrófa.

Veszprém, jan. 15. A katasztrófa alkalmával a bányában 200 munkás dolgozott, akik közül 130-nak sikerült a bányából kimenekülnie. A bennrekedt 70 munkás közül 40-et halva és 14-et sebesülve hoztak felszínre. A főszolgabíró jelentése szerint a többiek megmentéséről nem lehet szó, miért is a többi 16 munkást is elveszítettnek tartják.

Veszprém, jan. 15. Koller Sándor alispán ma ismét Ajkára utazott, hogy a mentési munkálatokra személyesen felügyeljen. Egyben a szerencsétlenség által sújtottak segélyezésére és a legszükségesebb élelmicikkek beszerzésére 1000 koronát utalt ki a megye pénztárából. A halottakat közszemlére tették ki, agnoszkálásuk azonban nagy nehézségekkel jár, mert valamennyi halott a felismerhetetlenségig összeeggett.

Veszprém, jan. 15. A mentési munkálatoknál résztvettek a bányászok, járási és körorvosok, akik nagy szorgalommal és önfeláldozással teljesítették hivatásukat. Megyészerte mély megdöbbenést keltett a szerencsétlenség és nagyobb segélyakció indult mag a szerencsétlenség által sújtott családok javára. Így szó van arról is, nem lehetne-e felhasználni azokat az összegeket is erre a célra, amelyek a messzinai földrengés által sújtottak javára eddig egybegyűltek.

Veszprém, jan. 15. A bányába való behatolást lehetetlenné tette az, hogy a bányát víz lepte el és a szivattyúk felmondták a szolgálatot. A bányában ennek következtében 15 munkás pusztult el.

A balkáni események.

Belgrád, január 15. György herceg le-sulytalan nyilatkozott Milovanovics felől. A trónörökös azt mondta, hogy ha ez a gyáva ember nincs, aki elárulta az egész családját, úgy mi már régen neki fordítottuk volna szuronyainkat Ausztria-Magyarországnak. A beszéd nagy feltűnést keltett.

Belgrád, január 15. Az a hír, hogy Péter király lemond, korai. Már többször volt szándékában, de a közötte levő emberek, különö-

sen az összeesküvők mindig visszatartották. A trónörökös különös viselkedése miatt egy ízben így nyilatkozott:

— Ha ő jobban ért az uralkodáshoz, próbálja meg. Én szívesen átadom neki helyemet.

A konstantinápolyi fordulat is nagyon elkeserítette Pétert. Itteni körökben azt beszélik, hogy ha a király lemondana, Szerbiát óriási forradalomnak tenné ki, mert a trónörökös mindenáron háborút akar.

Belgrád, január 15. A kormány jövő szombaton beadja lemondását.

A portugáliai viszonyok.

London, jan. 15. A »Daily Express«-nek jelentik Lisszabonból: A republikánusok csínyt terveznek. Lisszabonban a csapatok koncentrálnak. A veszteglő hadihajókat harcra alkalmas állapotba helyezték. Szerdán éjjel miniszteri tanács volt. Sok embert letartóztattak.

A köpenicki kapitány pere.

Berlin, január 15. A köpenicki kapitány érdekes pört indított meg. A börtönből való kiszabadulása után ugyanis egy jószívű asszony havi száz márká életjáradékot ígért neki, s ezt a múlt év végéig meg is küldte. Január elsején azonban nem kapta meg, s ezért keresetet indított.

A perzsiái állapotok rendezése.

Berlin, január 15. A Lokalanzeigernek jelentik Pétervárról: Oroszország azt ajánlotta a cárnak, hogy Angliával együtt polgári ügyvivőket rendel melléje, akiknek ugyanolyan hatalmuk lenne, mint a macedóniai ügyvivőknek. Feladatuk az volna, hogy a szükséges állami kiadások pénzét előteremtsék és véget vessenek a közigazgatási monarchiának.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 13.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt. — — —	— — —	10.38
Rozs okt. — — —	— — —	8.96
Zab májusra — — —	— — —	—
Zab okt. — — —	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908. — — —	— — —	6.85
Tengeri jul. — — —	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, jan. 13.

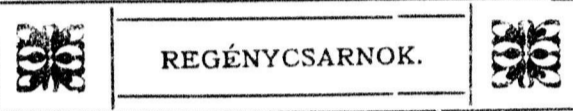
Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámítoló bank	— —	743.75
Rimamurányi — — —	— —	561.50
Osztrák m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közubi vasut — — —	— —	552.—
Városi villamos vasut — — —	— —	269.—

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. jan. 13.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25

Magyar koronajáradék — — —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	95.50
Magyar nyereség sorsjegy kölesön	33.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	94.50
Osztrák járadék papírban — — —	186.—
Osztrák járadék ezüstben — — —	145.—
Osztrák járadék aranyban — — —	97.25
Osztrák korona járadék — — —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek — — —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény — — —	197.50
Magyar hitelbank-részvény — — —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény — — —	730.—
Magyar hitelrészvény — — —	748.—
London vista — — — — —	631.50
Páris vista — — — — —	689.50
20 márkás arany — — — — —	23.51
20 frankos (Napoleon) — — — — —	19.02
Német birodalmi márka — — — — —	117.96

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.) 29.

— Csak ne gondold velem, Vadászt ősmerni kell, nincs párja három megyében.

— Majd meglássuk, — vág közbe Pista, nagyokat ásitozva, mialatt fésűjét boglyos fejének irányozná.

Mig a szobában az öltözködés közben ekként folya a discursus, addig kívülről ilyen-íprma beszédet lehet hallani:

— Haza takarodjál Misi! mert ha megharagítasz, úgy eltángállak, mint a kétfenekű dobót.

— Már édes Filemonkám! akármit beszélsz, de én veletek megyek a vadászatra.

— Oda ám a bábád ridiküljébe, majd bizony gyermeket viszünk özvadászatra.

— Ugyan ne bolondozz Filemonkám, hiszen hányszor mondtad nekem, hogy én már nem vagyok gyermek.

— No csak sem szó, sem beszéd, co hazafelé, mert én viszlek.

— Majd megvállik az, — kötekedik tovább a gyermek.

— Ejnye macskabajuszul! hát te mersz nekem ellentmondani? — erre aztán kívülről olyan kacajjal vegyült dőbörgés hallatszott be hozzánk, mint mikor dühösen üldöznek valakit, kit el nem tudnak érni, az pedig biztonságban érezvén magát, kikacagja üldözőjét.

— Itt van nil megérkezett Filemon bácsi is, — újra békétlenkedik István, — no csak hamar fel azzal a tarisznyával, puskával; reggelizzünk szaporán, azután induljunk.

— Ugyan ne zaklass bennünket, hiszen nem Filemon bácsi volt az.

— Nem Filemon bácsi? hát kicsoda? hiszen ha nem hiszed, im nézd, hogyan kergetődik Misi fiával az udvaron, — mutogat István kifelé az udvarra nyíló ablakon.

— Hiszen csak nincs talán olyan intim, te tu barátságban azzal a tíz éves gyermekkel?

— Ugy van, amint hallottad.

— Szörnyűség! — mi lesz ebből?

— Huszár! — lőn a rövid válasz, mialatt reggelizni mentünk, hol az öreg urat kimerülten, egy széken ülve s izzadt homlokát kendőjével törülgetve találtuk.

— Isten hozta urambátyám! — hangzott a hármasszoros urambátyámhoz intézve.

— Magam is iparkodtam, — lőn a rövid válasz.

— Látjuk! még pedig jól kimelegedtet

urambátyám az iparkodásban, — veti oda Pista mosolyogva.

— Ah az a haszontalan Misi gyermek fásztott ki ennyire, azt kergettem haza; csak gondoljátok meg urak! még velünk akart jönni a vadászatra!

— Semmi vásár! velünk bizony nem jön, otthon a gyermeknek a helye, nem a hajtó vadászaton, no lám! no lám! még mi is nem jut eszébe? — de különben is hova férne? hova tudnánk tenni e haszontalan portékát? — két szekeren megyünk, az egyiket mi fogunk ülni; a másikra Cserehátit, Szegőt, Nyirit s Bikfalvit ültetjük, kik egyuttal hajtókról is fognak gondoskodni.

— Az már igaz István öcsém, no de haza is kergettem, tudom azóta elment a kedve a vadászattól.

— Ht ha nem urambátyám! — vág mosolyogott Pista e merész állításba.

— Nem-é? hát azután miért nem?

— Mert hallottam, mikor határozottan kimondta, hogy ott lesz, — egészíti ki István.

— De én meg határozottan mondom, hogy nem lesz, akkor nem lesz, — torzskodik az öreg ur, — én tudom legjobban, hogy nevelem gyermekeimet, valamint azt is, mennyire szokták szavamat fogadni, — teszi utána önhittén, mialatt sűrű szemöldeit tekintélyes redőkbe vont.

— Ha! ha! ha! — kacag fel István s utána mindnyájan, — most az egyszer feltálla kedves bátyám az Azovi tenger partján Burkusországot.

— Erre az öreg ur még bosszúsabb lett, hevesen ugrott fel helyéből, jobb tenyerét István felé nyújtva: »Parola! hinni vagy fogadni!«

— Amint tetszik, — csap bele István, — csak legyen szíves kijelenteni, hogy miben? s én állni fogom, itt van mindjárt a két tanu is, kikre hivatkozhatunk s ezzel reánk mutatott.

— Jól van, értsük meg egymást, tehát ott lesz a fiu a vadászaton, azon esetre te a Cica agarat.

— Helyes! ha pedig nem lesz ott a fiu, az esetre bátyám nyerte meg a Vadász kopót.

— Jól van! helyes! hallották uraim?

— Igen mi hallottuk; de egyuttal ajánljuk bátyámnak, hogy ne fogadjon, — jegyzi meg Pista, ki igen jól tudta, hogy most mindkettő legkedvencebb tárgyát tette fel.

De e megjegyzés a helyett, hogy célt ért volna, még olaj volt a tűzre.

— Mit?! ne fogadjak? — henceg az öreg ur, — majd megmutatom én, hogy ki az ur a háznál.

— No de bátyám!

— Szó, se beszéd! áll a fogadás.

Miután láttuk, hogy itt kiegyenlítésről szó sem lehet, kocsiúra ültünk s megindultunk Cserhát felé, amely Bikfalvához körülbelül másfél óra távolságra fekszik.

Utközben az öreg ur szakadatlanul szerte-nézegetett a sikon s miután Misikének semmi nyomát sem fedezhette fel, szakonként vitorább és vitorább lett s már helylyel élcelni is kezdte Istvánt.

István, ki utközben kissé tartani kezdett, hogy kedves Vadászáttól ily könnyen megválnia, ő tehát mennél magasabb fokra há ott az élcelő öreg ur kedve, annál lehangoltabb lőn, végre egykedvűen veté oda az élcelő öreg urnak:

»Vae tibi ridenti, qui mox post gaudia flebis!«

* Jaj neked nevető, ki majd vígságod után sírsz.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VOCSKICS GYULA

PFAFF CZÉC
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉC
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAPHATÓK.
PFAFF CZÉGNÉL

A
kisszántói uradalomban
visszamaradt 40 drb.
tehén, bikák és külön-
féle gazdasági gépek és
eszközök január hó 17-én
reggel 8 órakor önken-
tes árveresen lesznek
eladva.

Belépési felhívás a 6-ik évtársulatba.

A Belvárosi Takarékpénztár kebelében alakult **Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet** minden év január és július elsején egy-egy három évig tartó új évtársulatot nyit. Mindenki tetszés szerinti számban jegyezhet üzletrészeket s minden üzletrész után hetenként 20 fillér fizetendő, melynek összege a három év elteltével a felmerülő haszonnal együtt fog az üzletrészeseknek visszafizetelni.

A szövetkezet célja a takarékoságot előmozdítani s a tagok hitel igényeit kielégíteni. Szövetkezetünk tehát amellet, hogy a takarékoság ügyét szolgálja tagjainak beteteik negyötödrésze erejéig kölcsönt is nyújt.

Vidéki tagok a heti befizetéseiket befizetési lapok útján teljesíthetik.

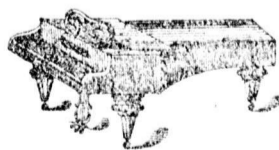
Felvételidij üzletrészenként 10 fillér s az első betét befizetésekor mindenki megkapja a saját nevére kiállított betéti könyvecskéjét.

Szövetkezetünk igen tisztelt tagjait, valamint mindazokat, kik szövetkezetünk tagjai óhajtanak lenni felkérjük, hogy a felvétel iránt intézeti helyiségünkben (Rákóczi ut, Barts—Óvári palota) bármikor jelentkezni sziveskedjenek.

Nagyvárad, 1909. január 1.

A Belvárosi Takarékos és Hitelszövetkezet igazgatósága.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktárban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK
és
PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özr. Mustó Jánosné.

Megnyiták a Fekete Sas nagyszálloda éttermei.

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Dréher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a logalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kimélő bérlője BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

245012—908. sz

Pályázati hirdetmény

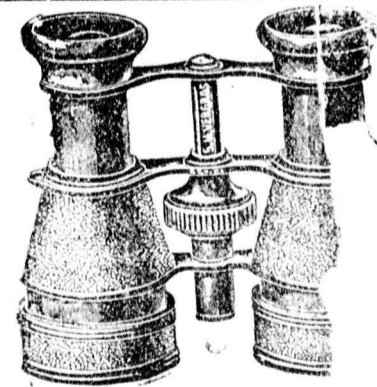
Kék munkásöltönyök szállítása iránt.

A magyar királyi államvasutak igazgatósága 1909. május 1-től 1912. április hó végéig évenként szükséges mintegy 10.000 drb. kék munkásöltöny szállítása iránt nyilvános pályázatot hirdet.

Az ajánlatok 1909. január hó 23-áig déli 12 óráig beterjesztendők.

A pályázatra vonatkozó ajánlati felhívás és ruhakülönleges feltételek a magyar királyi államvasutak anyag és leltár beszerzési szakosztályánál (Budapest, VI. Andrássy-ut 73. II. em. 47. ajtó) valamint minden üzletvezetőségénél megtekinthetők, vagy a feltételekért járó 30 fillér előzetes lefizetése mellett a magyar királyi államvasutak budapesti nyomtatványtáránál posta útján is megrendelhetők.

Posta útján való küldetés esetén 20 fillér postaköltség is beküldendő. **Az Igazgatóság**

Megfelelő szemüvegek orcsiptetők, francia színházi látcsövek, kipróbált hőmérők, mérnöki műszerek nagy választékban kaphatók

Klein Húgó

Ászerész. el. Nagyvárad, Rákóczi-út (Orsolya zárda.)

Javítások rögtön eszközölte nek! !! Saját műhely!

FRÁTER LORÁND

a magyar dal mestere

TARNAY ALAJOS

az orsz. zeneakadémia tanárának közreműködésével

egyetlen

hangversenyét

1909. február hó 8-án, a Kereskedelmi Csarnok diszter-

:: mében tartja meg. ::

Belépő jegyek 6, 4 és 2 kor. árban kizárólag **Sebő Imre** könyv- és papirkereskedésében kaphatók.

Hirdetések

felvételnek

a kiadóhivatalban.

Magyar kir. államvasutak igazgatósága.

30379—C. III. sz.

Új személy díjszabás életbeléptetése

A m. kir. államvasutak igazgatóságától nyert értesülés szerint a Nagy-Tapolcsány—Bosány—Trancsényi helyi érdekű vasuton 1909. évi február hó

1-én új személy díjszabás lép életbe, mely által a menetdíjak részben leszállítatnak, részben pedig fel-emeltetnek.

Az új személy díjszabás, melylyel a megnyitás napján életbelépett, díjszabás érvényen kívül helyeztetik, a m. kir. államvasutak díjszabás elárúsító irodájában (Budapest, Csengery-utca 33. sz.) annak idején 20 fillérért lesz kapható.

Az igazgatóság.

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Iroda és raktár: NAGYVÁRAD, Vár-tér 1.

Raktáron tartjuk a javított dr. Just-féle

Wolfram lámpát

melynek áramfogyasztása az izzólámpával szemben 75 százalék megtakarítást mutat fel. 40 gyertyás Wolfram lámpa darabja 4.50 kor. 100 gyertyásé 7 kor. 50 fill.

10 drb. egyidejű vételnél 10% eng.

Sima izzólámpa dbja 72 fillér,

tehát 5 százalék kartell áron alul.

Mindennemű izzólámpa különlegességek, fényképezési lámpák, ugyancsak 5 százalékkal kartell áron alól kaphatók.

Csillárok,

ívlámpák

állandóan nagy választékban kaphatók a villamos telepen külön e célra épített nagy

csillár-raktárunkat megtekintésre ajánljuk.

Ugyanott állandóan raktáron tartunk

villamos motorokat

1. lóerőtől 12 lóerőig minden nagyságban

Elvállaljuk

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ívlámpák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb árak mellett.

Költségvetések ingyen.

Telefon szám 514.

Főszerelő telefonja 55. sz.

Egész éjjel ügyeletes szolgálat.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 3. szám

Művek

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélhívók.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélhívók,

számlák, tafragaszkok,
bált meghívók,
táncrendek, étlapok,
naplók,
palackfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktáron.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.